



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XI. De benef[icio] Adoptionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

quam distincta proponit. Vnde etiam duplex est in illis tollendis beneficium: nec minores gratiæ sunt agenda, quàm si alterum ex altero non penderet. Eramus omnes per peccatum necessitate quadam morti æternæ, imò æternis inferorum incendiis addicti. Etsi enim peccatum originis per se non mereretur tormentum ignis, aliosque sensuum dolores, tamen cum ex hoc non remisso, necesse esset in multa peccata actionis, eaque mortifera, quibus æternus ille cruciatus debetur, prolabi; non poteramus vllò modo illa incendia euitare. Hæc sanè infinita quædam erat miseria, cui omnes miseræ huius vitæ, etiamsi in infinitum multiplicentur, non valent comparari: omnes enim istæ breues sunt & momentaneæ; illa verò (præterquam quòd omnia tormenta, quæ mortalis natura non dico perferre, sed vel sentire & capere ad breue tempus potest, acerbitate longè superat) finem nullum habet.

Perpende quid sit, esse in illo teterrimo carcere, in illis horrendis tenebris, semotum ab omni luce, ab omni creaturarum amœnitate, ab omni solatio, in summis omnium sensuum cruciatibus, in acerrimis illis incendiis; ibi torreri, ibi ardere, idque non vnum diem, non vnum annum, non centum annos, non mille, non centum annorum millia; sed infinitos annorum miliones, quamdiu stabit orbis, quamdiu viuet Deus, absque vlla spe liberationis, absque vlla dolorum intermissione. Quis non dicat hanc miseriam esse immensam & incomprehensibilem? quare & infinitum fuit beneficium, quo illa miseria sublata. Ab infinita enim miseria eximere, infinita misericordia est, & beneficium immensum. Sed quomodo hoc beneficium contulit? Soluendo pœnas in suo corpore, quæ peccatis nostris debebantur; quæ ob infinitam personæ dignitatem facillè compensare poterant nostrarum pœnarum æternitatem.

CAPVT XI.

De beneficio Adoptionis.

*Sextum beneficium
Adoptio.*

SEXTUM beneficium est, *adoptio filiorum*, & ius vitæ æternæ. Hoc beneficium est distinctum omnino à prioribus: non enim necessario cohæret cum remissione vel peccati, vel pœnæ æternæ, si naturas rerum spectemus. Cum enim Princeps condonat alicui, quem ex humillimo statu adoptat in filium, crimen commissum, remittens iniuriam, indulgens pœnam, & abstergens infamiam, non

non eo ipso rursus adoptat in filium, aut tribuit ius ad regnum: sed satis multum beneficij contulisse videtur, si cum tantis malis liberatum patiatur viuere in proprio statu, quem ante adoptionem habebat. Pari modo non erat necesse vt Deus, condonato peccato & supplicio illi debito, nos rursus in filios adoptaret, sed poterat relinquere in statu naturæ, & pro mercede dare statum Angelicum, qualis Angelis est naturalis. Præclare enim adhuc nobilem actum putassemus, quòd tantis exempti malis possemus ad tam eximium statum, nostræ naturæ conditionem tantopere excedentem adspirare. Quanta enim res est, esse similem Angelis immortalitate, impassibilitate, agilitate, *αὐταρχία*, seu sufficientia sui, (qua quis sibi sufficiens, externis præfidiis non indiget) exacta omnium rerum creaturarum notitia? Negari non potest, quin magna in istis sit felicitas, & longè maior quàm omnes honores, diuitiæ & voluptates huius vitæ, homini sanissimo & omnibus naturæ præfidiis ornatissimo possint adferre. Verùm his contenta non fuit immensa illa bonitas, sed incomparabiliter maiora nobis præparauit. Non enim solum condonat iniuriam peccati & poenam æternam, euehitque ad spiritualis naturæ sortem naturalem, sed rursus adoptat in filios, & ius regni cælestis & diuinæ hereditatis restituit, quæ naturali Angelorum felicitate infinitè est præstantior.

Adoptio per se est distinctum beneficium à condonatione peccati.

73 In quo beneficio quatuor consideranda. Primò, Status vnde euehit. Secundò, Status ad quem euehit. Tertiò, Bonum quod inde expectamus. Quartò, Medium quo id præstitit. Euehit enim nos cum essemus inimici, omni beneuolentia, omni beneficio ac bono indigni, æternis suppliciis obnoxij & addicti. Euehit autem non ad statum aliquem mediocrem, non ad humanæ vel Angelicæ naturæ felicitatem, sed ad statum supremum ac diuinum, vt simus filij Dei, filij Regis æterni, heredes Dei, coheredes Christi, confortes diuinæ gloriæ, & omnium diuinorum bonorum participes. Ex quo tantum bonum, tantum gaudium, tantam gloriam expectamus, quantam *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor hominis cogitando assequi potest*. Quanta distantia, quàm ingens interuallum inter statum ex quo erepti, & ad quem euehti sumus? inter infimum, quo infra omnem creaturam eramus depressi; & inter summum, quo supra omnem naturæ creaturæ excellentiam attollimur? inter statum inimici, & filij charissimi? Sanè negari non potest, quin immensum sit horum statuum interuallum, cum gradus diuersi ordinis (quorum proinde discrimen

Quatuor consideranda in beneficio Adoptionis.

men est incomparabile ac immensum) sint interiecti. Nam inter statum peccati, & statum nudæ innocentisque naturæ est quoddam interuallum infinitum: pari modo inter statum innocentis naturæ humanæ & felicitatis Angelicæ: denique inter statum Angelicum & filiorum Dei. Tantum enim inter hos status est discrimen, vt nulla bonorum eiusdem ordinis appositione ab inferiore ad superiorem perueniri & ascendi possit. Qui enim est in statu peccati mortiferi, etsi absque fine diuitiis, honoribus, imperiis & regnis cumuletur, miserrimus est, nec vnumquam ei qui in statu naturæ innocenter viuit, felicitate comparari poterit: peccati enim mortiferi malignitas nullis bonis opprimi potest, quin hominem vilissimum & infelicissimum faciat. Qui verò est in statu naturæ innocentis, numquam potest ad perfectionem Angelicam pertingere, etiamsi absque fine bonis humanis, quorum scilicet natura illius, vi sua est capax, vt robore, agilitate, pulchritudine, sanitate, eloquentia, industria, experientia rerum, artibus liberalibus, mechanicis, Mathesi, Astronomia, & omne genus scientiis augeatur. Tota enim humanæ naturæ perfectio ad Angelicam comparata, est instar nihili, & veluti punctum ad cælorum immensitatem. Denique Angelica perfectio, etiamsi absque fine in suo ordine crescat, numquam statum filiorum & gloriam ipsis præparatam æquabit. Ex quibus constat quàm immensum sit interuallum inter statum illum è quo per misericordiam crepti, & illum ad quem euecti sumus; ac proinde quàm immensum sit beneficium istud adoptionis.

*Quomodo
adoptari
in filios.*

*Per unum
hominem qui
Filius natu-
ralis, ado-
pantur reli-
qui, & sunt
filij ad opti-
Rom. 8.*

Sed quo medio, qua ratione adoptionem nobis contulit? Ratione prorsus admirabili. Nam primò vnum hominem in filium naturalem assumpsit, tota Diuinitatis plenitudine in ipsum refusa & substantialiter vnita. per hunc adoptet, & filios Dei efficiat omnes eos, qui illi homini per Fidem & Sacramenta, tamquam rami trunco, & palmites viti inseruntur. Statim enim vt quis inseritur & adhærescit Christo, à spiritu Christi, qui est eius Diuinitas, veluti animatur & viuificatur; ac proinde efficitur filius Dei: *Qui enim spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei*, vt inquit Apostolus. Eodem enim spiritu viuunt quo Deus ipse, & quo Christus filius Dei naturalis viuit, etsi hic spiritus diuerso modo istis communicetur: personis enim diuinis communicatur per identitatem, idque vel immediata necessitate, vt Patri; vel per æternam generationem aut spirationem, vt Filio & Spiritui sancto, humanitati verò Christi

sti per hypostaticam vnionem, nobis per quamdam extensionem, qua mediante dono gratiæ iustificantis incipit esse noster spiritus, nostra vita, nos inhabitans, ornans, mouens, regens, & omnes vitales functiones Deo placentes in nobis excitans & edens. Itaque hoc spiritus diuinæ personæ viuunt naturaliter, cum sit illarum, esse & vita naturalis: humanitas Christi quasi naturaliter, propter substantialem vnionem: nos verò omnino supernaturaliter. Est enim vita nostra, vt ita dixerim, superuitalis, & essentia superessentialis. Cogita spiritum Christi esse veluti immensam quamdam animam, quæ angustis istius humanitatis non coëreatur, sed in omnem partem in infinitum quasi exundat. Itaque sufficiens est, vt non solum illum hominem, seu hoc indiuiduum, sed omnes etiam illos qui illi adhæserint viuificet, & consequenter filios Dei efficiat.

Eodem spiritu quo Deus viuit, etiam viuit Christusquæ homo, & quilibet infans.

75 Sumus igitur filij Dei propriè & formaliter, non tam per donum aliquod creatum, quàm per inhabitationem & possessionem spiritus diuini viuificantis & regentis animas nostras. Quod confirmatur Primò: Quia nullum est donum creatum habituale, cum quo, si per se præcisè spectetur, non possit consistere peccatum, si Deus, homine iusto peccante, pergeret illud donum conferuare, vt plerique Theologorum fatentur. at cum filiatione diuina implicat consistere peccatum: aliquid ergo amplius continet quàm præcisè entitatem creatam illius doni.

per quid formaliter sumus filij Dei.

Deinde: Quia eminentissimum donum creatum in hac vita, videtur esse charitas: per hanc enim diligimus Deum supra omnia, omne bonum illi volumus, & affectu quodammodo conferimus, & diuinæ voluntati legique æternæ conformamur. Vnde etiam nulla videtur esse creatæ dispositio in homine, saltem in hac vita, quæ Deo possit esse gratior. atqui non est ea charitatis natura, vt per se & vi sua absque alia benigna ordinatione, faciat filium & heredem eius qui diligitur. Non enim si diligo Regem, efficior mox filius Regis; imò nec idipsum ex natura rei mereor, aut dignus tanto munere efficior.

Tertio: Quia filius constituitur per communionem eiusdem naturæ; atqui charitas præcisè non est cõmunio naturæ diuinæ, cum sit donum creatum, & inclinatio quædã ad dilectionem, nec vllam ex Deo na-

L1 ciuitatem

tiuitatem dicat. Quartò, Confirmatur ex Scripturis: Ioan. 1. *De-*
dit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, &c. qui-
 bus verbis amplius vult significare, quam credentes potest Deum
 diligere; nempe posse illos inferi & incorporari Verbo incarnato,
 Filio Dei naturali, & ita accipere eundem spiritum, sicque nasci
 ex Deo. *Nasci enim ex aliquo, est ex eo formam ipsi similem ge-*
neratione trahere. Ioan. 6. *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo*
propter Patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me. quali dicat:
 Sicut ego vitam accepi à Patre qui me misit; ita qui me manducat,
 vitam à me accipiet. nam vitam quam accepi à Patre, transfundam
 in eos qui me manducabunt, vt eadem vita & Pater, & ego, & ipsi
 viuant. Porro vita quam accepit à Patre, est ipsa Diuinitas, quam
 vt Verbum accepit per generationem æternam, vt homo per vnio-
 nem hypostaticam. hanc in nos transfundit per donum gratiæ
 quod confert iis qui carnem ipsius manducant. Et infra: *Spiritus*
est qui viuificat, caro non prodest quidquam. id est, Caro mea per se
 non dabit vobis vitam æternam, sed spiritus, id est, Diuinitas ipsi
 vnita, qui spiritus in vos transfundetur. Sed clarissimè Apostolus
 ad Rom. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei.* nimirum
 quia spiritus Dei iam est spiritus ipsorum, sicque sunt Deo similes
 & eiusdem naturæ participes. Idem declarat verbis sequentibus,
 vbi hunc spiritum vocat *spiritum adoptionis filiorum*, id est, per
 quem efficiamur filij adoptiui. *Non enim, inquit, accepistis spiritum*
seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in
quo clamamus; Abba, Pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spi-
 ritui nostro, quod sumus filij Dei: *si autem filij, & heredes; heredes qui-*
dem Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, vt & conglo-
rificemur. Manifestè autem loquitur de spiritu increato, per quem
 & Christus est Filius. reddit hic testimonium spiritui nostro, quod
 sumus filij Dei, quia ex eo quod spiritum Dei habemus (quem nos
 habere ex eius effectibus quos in nobis producit conuicimus) cog-
 noscimus nos esse filios. Idem adiuuat *infirmiorem nostram, & po-*
stulat (excitat ad postulandum) *pro nobis gemitibus inenarrabilibus,*
 vt ibidem dicitur. Et ad Galat. 4. *Quoniam autem estis filij, misit*
Deus spiritum Filij sui in corda vestra clamantem: Abba, Pater. Non
 quod prius sit esse Filium, quam habere spiritum Christi, sed eo
 ipso quo dedit nobis spiritum Christi, facti sumus filij Dei. Idem
 significat Dominus Ioan. 17. in diuinissima illa oratione ad Pa-
 trem: *Vt, inquit, omnes vnium sint, sicut tu Pater in me, & ego in te,*
 vt

vt & ipsi in nobis unum sint. Vnum, inquam, non solum per affectum & concordiam, sed etiam per communionem eiusdem spiritus, vt omnes sint vnus spiritus. addit Dominus: *Ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnus, sicut & nos vnus sumus: ego in eis, & tu in me, vt sint consummati in vnus, &c.* Hæc consummatio consistit in eo, vt sicut Christus à Patre claritatem seu spiritum accipit, quo ipse omnino sanctus est & Filius Dei; ita ipsi per Christum eundem spiritum accipiant, quo sint filij Dei, &c. Simili modo dixit Apostolus 1. Corinth. 6. *Qui adheret Domino, vnus spiritus est.* Omitto alia loca; nam passim Scriptura adoptionem filiorum Dei explicat per communicationem spiritus diuini, & spiritus Christi, vel per consortium diuinæ naturæ. Itaque non sumus filij Dei formaliter & præcisè per aliquid creatum, qua parte solum dicit entitatem creatam; sed per increatum spiritum Dei nobis donatum per Christum, siue per inhabitationem diuini Spiritus; sicque Deus ordine quodam nos ad se trahit, & redigit ad vnus corpus, & ad vnus caput, & ad vnus hypostasim, cui incorporamur, & cuius spiritu viuificamur. Est enim Christus caput omnium iustorum, & ipsi corpus eius, quod vitam & influxum vitalem ab illo accipit. Rursus, Christus est omnium iustorum hypostasis cui omnes innixi, qui omnes sustentat, portat, & spiritus sui quem à Patre accipit, benigna protensione viuificat, & filios Dei facit. Talis enim est spiritus Christi, vt angustiis humanitatis eius non contineatur, sed exterius se extendat, & in immensum diffundat, ita vt omnes, etiam si infiniti essent, viuificare possit.

76 Neque his obstat sententia eorum, qui dicunt nos fieri filios Dei per charitatē, sed mirè consentit, si rectè explicetur: charitas enim est vinculum quo spiritus Dei nobis vnitur, & in nobis permanet: nam vt 1. Ioan. 4. dicitur, *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, id est, manet in vnione cum Deo, & Deus manet in ipso tamquam eius spiritus vitam ipsi impertiens.* Similia habemus eadem Epistola, & Ioan. 14. 15. 17. Habet autem hoc charitas non vi sua naturali, dilectio enim per se non potest nobis dare possessionem boni dilecti, nec facere vt illud sit nostrum bonum, & intra nos constitutum, sed ex benigna Dei ordinatione & largitione. Qui enim diligit Deum, hunc vicissim diligit Deus. Diligere autem, est velle alicui aliquid bonum, & ipso affectu illud dare. Bonum autem quod Deus se diligenti vult, est bonum diuinum, seu spiritus diuinus. Quare cum dilectio Dei sit efficax, confert ei

Per charitatem Spiritus Dei nobis comunicatur & vnitur.

Vnde charitas hanc vim habet.

spiritum suum ut in ipso inhabitet, ipsum vivificet & regat, & suo tempore beatum faciat. Itaque dilectio qua diligimus Deum, est veluti ultima dispositio, vel meritum de congruo alliciens Deum ad donandum spiritum suum nobis. Poterat sane Deus ijs qui ipsum diligunt, minus bonum rependere, sed ex infinita bonitate sua voluit dare seipsum. Cum enim vellet seipsum communicare creaturæ, nec melior vlla ex parte creaturæ posset dispositio reperiri quam dilectio, statuit infallibili lege omnibus ipsum dilectione supernaturali diligentibus dare spiritum adoptionis, & efficere suos filios. Cum autem dat nobis suum spiritum, non dat illum nudè absque aliquo dono creato; (alioquin nulla in nobis per iustificationem ex adoptione fieret interna mutatio & renouatio:) sed interuentu doni creati, cui ex ipsius ordinatione spiritus ipsius est veluti annexus & inseparabiliter coniunctus. Hoc autem donum est vel habitus charitatis, vel alius quidam, quem multi Theologi cum S. Thoma ponunt in essentia animæ, & vocant habitum gratiæ, dicuntque esse quamdam participationem & similitudinem essentiæ diuinæ: sicut enim dantur participationes diuinorum attributorum, sapientiæ, charitatis, sanctitatis, iustitiæ, misericordiæ: ita etiam dari quamdam participationem ipsius essentiæ diuinæ in se consideratæ quatenus quodammodo concipitur ut prior attributis. quæ sententia est valde probabilis, maximè si essentia animæ distinguitur à potentiis. Hoc ipso igitur quo Deus confert hoc donum, simul confert spiritum suum illi dono coniunctum, & sic efficiamur filij Dei, & heredes regni, digni vita æterna.

*Quid noui
confert ad-
optio propter
donum crea-
tum.*

Dices: Spiritus Dei antea erat mihi intimè præfens, quid igitur noui mihi confertur in hac adoptione, præter donum creatum; & quam vim habet illa donatio, qua ipse spiritus diuinus dicitur nobis donari?

Respondeo, Cum quis adoptatur in filium Regis, quid noui ponit in suo ista adoptio & *υιοθεσια*? Nihil sanè physicæ entitatis: ponit tamen nouam quamdam dignitatem & moralem excellentiam, ratione cuius nunc à Rege diligitur & tractatur ut filius, & ab alijs honoratur ut Princeps, & ius habet successionis ut heres. Ante adoptionem erat ignobilis, obscurus & pauper, nullius amore vel honore dignus. Si tantam vim habet adoptio humana, absque vlla reali qualitate, quid non facere poterit adoptio diuina, etiam si nullam aliam qualitatem physicam inferat? longè enim est efficacior in suo ordine adoptio diuina quam humana: nam hæc non ponit,
nec

nec potest ponere spiritum adoptantis in adoptato, ut adoptatus ex illo uiuat & regatur, sitque per illum dignus hereditate: illa uero id potest & facit, idque adeo efficaciter, ut etiam si fingeremus spiritum Dei non esse ubique, sed concludi caelo; ex vi adoptionis inciperet quasi per replicationem esse in adoptato, eumque constitueret filium Dei, & heredem regni. Amor enim Dei est omnipotens, ac proinde efficax eius quod uult. Sicut si Rex qui uult alium quem adoptare, esset omnipotens, poneret in illo animam suam, eumque hoc modo filium suum constitueret. Quo casu illa adoptio esset multo perfectior, quam sit modò: adoptatus enim esset similis filio naturali, & eiusdem naturae quodammodò particeps, cuius ipse adoptans.

Efficacia diuina adoptionis.

78 Nec refert quòd diuinus spiritus antea illi praesens & intimus fuerit, quia non ideo minus efficaciter donari, aut de nouo haberi potest, nam praesentia rei non impedit quòd minus de nouo haberi aut possideri possit. Antea enim etsi esset praesens, non tamen erat illius spiritus, nec illi tribuebat dignitatem filij aut ius regni. Quid prodest multarum opum praesentia, si tuae non sunt, nec illarum praesentia tibi ius illis fruendi tribuat? Simili modo illa praesentia diuini spiritus parum prodest impiis, cum ipsi inde nullam dignitatem aut fructum contrahant. Magnam itaque vim habet ista donatio, per quam etsi nulla qualitas creata interueniret, tantam dignitatem & tantum iuris consequeremur: nunc uero donum creatum cui spiritus diuinus est connexus, inuenit. Nec obstat quòd semel facta sit: millies fieri potest; quia semper nouum effectum conferet, nimirum nouum donum creatum gratiae uel charitatis, quo fiat ut & perfectius spiritum Dei habeamus, & perfectius filij Dei simus, & semper ad maiorem gloriam & perfectiorem Diuinitatis fruitionem ius habeamus.

Ab hac dignitate adoptionis prouenit ferè tota nostrorum operum aestimatio, & ratio meritorum: sine hac enim nullum opus est meritorium uitae aeternae ex condigno. Etsi enim sit secundum se supernaturale, tamen haec conditio non est talis, ut excellentiae uisionis beatificae, & bonorum ei connexorum sit commensa & proportionata: infinite enim excellentior est illa uisio omnibus huius uitae actibus & operibus. Sicut enim *non sunt condigne passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis*: ita nec actiones, si earum conditio realis & physica spectetur. Illa enim sempiterna est & quauis substantia creata solidior; haec

Vnde ratio meriti.

Rom. 8.

momentaneæ & fugaces: illa omne malum excludit, & omnis boni possessionem continet; hæc etiam cum peccatis, saltem venialibus, & miseriis huius vitæ consistunt: illa est in supremo gradu perfectionis, adeo ut non sit possibilis aliqua vitalis actio perfectior; hæc etiam absque fine crescunt in suo ordine, numquam ad illam excellentiam poterunt pertingere, vñ patet in cognitione Dei quæ vel ex creaturis, vel per fidem, vel per reuelationem Propheticam haberi potest. Itaque etiam si omnia bona opera Sanctorum, quæ in hac vita fecerunt, colligantur in fasciculum, non tamen vni visioni beatæ & bonis illam consequentibus, vel in ratione perfectionis, vel in ratione meriti & iustæ mercedis, absque gratia & spiritu adoptionis, æquari poterunt. Vnde apparet quanta sit impropertio nostrorum operum ad illam gloriæ coronam. Indicat hoc aperte D. Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 10. *Gratia, inquit, etiam ipsa [glorificatio] idè non iniuste dicitur, quia non solum donis suis Deus dona sua reddit, sed quia tantum etiam ibi gratia diuine retributionis exuberat, ut incomparabiliter atque ineffabiliter omne meritum, quamuis bona & ex Deo data, humana voluntatis atque operationis excedat.*

*Quomodo
opera nostra
sunt super-
naturalia.*

Nec refert quod opera nostra dicantur supernaturalia: quia sicut multi sunt gradus naturalium, ita & supernaturalium. Opera autem nostra videntur esse in supernaturalium operum ordine infimo. Sicut enim inter naturas rationales nostra natura infimum locum tenet, ita quoque actus naturales intellectus ac voluntatis nostræ inter actus naturales intellectus ac voluntatis naturæ rationalis infimum gradum obtinent. Similis ergo erit proportio inter actus supernaturales, si istæ naturæ per gratiæ dona eleuentur & operentur. Et si enim dona gratiæ habitualia, qua nos & Angeli eleuamur ad statum supernaturalem, sunt eiusdem speciei; longè tamen perfectius Angeli his donis vtuntur quàm homines, ac proinde eorum actus magis sunt supernaturales, & veluti colore gratiæ magis tincti, quàm actus hominum. Cuius etiam signum est, quod ipsi minimo temporis spatio amplius sint promeriti gloriæ, quàm nos plurimorum annorum tractu; quod in solam graduum intensionem referri non potest. Sic enim, verbi gratia, dilectio qua ipsi diligebant Deum, innumeris gradibus dilectionem qua homines Deum diligunt, superare debuisset; cum tamen credibile sit, illum actum, si graduum multitudinem spectes, non superasse dilectionis habitum. Referendum itaque erit in substantialem perfectionem actus, in quem donum gratiæ ob perfectiorem suum
& ap-

& applicationem in Angelis longè excellentiorem influxum habuit quàm in hominibus. Alia tamen fortè ratio est in visione beatifica, quæ pro diuersa perfectione potentia naturalis intellectuæ non videtur variari quod ad claritatem attinet; qua de re diximus 81 in Tractatu De summo bono lib. 2. cap. 9. Quod autem nunc volumus, est, nullam supernaturalem conditionem, quæ ipsis operibus per se inest, sufficere, vt illa meriti condigni rationem respectu visionis beatificæ fortiantur. Itaque prouenit id maximè ex gratia adoptionis qua sumus filij Dei, diuino spiritu præditi. Cum enim hæc gratia eleuet hominem in eam celsitudinem, vt visio beata ei iam sit debita, tamquam hereditas diuina Dei Filio, etiam ipsius operibus bonis hanc tribuit excellentiam, vt digna tanto præmio censeantur. quid enim aliud functionibus filij Dei dignè respondeat? Insinuat hoc Concilium Trident. sess. 6. cap. 16. cum ait: *Cum enim ille ipse Christus Iesus tamquam caput in membra, & tamquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem insuat, qua virtus bonorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo grata & meritoria esse possent, nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quò minus plene illis quidem operibus, qua in Deo sunt facta, diuina legi pro huius vita statu satisfecisse, & vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeantur; cum Christus Saluator noster dicat: Si quis biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum; sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Vbi per virtutem quam Dominus insluit, intelligit non auxilium præueniens, aut gratiam congruam excitantem, vt quidam volunt, sed donum gratiæ habitualis, cui coniunctus est adoptionis spiritus. Quia auxilium præueniens, non est vna aliqua continuata virtus, nec iugiter infunditur, nec opus est vt singulos actus præueniat aut comitetur; nec singulos subsequitur, nec est necessarium vt opera sint meritoria. denique illud non est *fons aquæ salientis in vitam æternam.* Hæc tamen omnia optimè conueniunt in gratiam habitua-^{Ioan. 4.}lem, quam Dominus iugiter insluit, sicut solius ter lumen in aërem effundit, ob assiduam ex meritis & potentia Christi dependentiam.

Itaque dignitas nostrorum operum prouenit ab hac gratia, non quæ præcisè est res creata, sed quæ spiritum Christi nobis communicat & connectit. Videns enim Deus spiritum & Filij sui in nobis, delectatur obsequiis nostris, eaque magni æstimat, tamquam perfecta

fecta à filiis suis adoptiuis per spiritum adoptionis: sicut Rex longè pluris æstimat obsequium filij adoptiui (cui tamen suum spiritum communicare non potest) quàm famuli vel extranei, & maiore præmio dignum censet; idque tantummodò ex eo quòd illum iam acceptarit in filium. Cuius ratio videtur esse, quòd quòd persona est excellentior vel charior, eò pluris æstimandum sit eius obsequium: quia per illud ipsa cum tota sua dignitate & amabili bonitate se illi subiicit, & in eius cultum ac honorem impendit. Vilitas autem personæ multum detrahit operis æstimationi: similiter si parum sit grata ei cui defert obsequium. Itaque cum esse filium Dei, eiusque oræditum esse spiritu, tribuat homini summam excellentiam, faciaturque Deo charissimum, fit vt opera eius & obsequia in Deum maximi æstimentur, & condigna censeantur vitæ æternæ remuneratione.

CAPVT XII.

De beneficio Thesauri perpetui meritorum Christi.

*Septimum
beneficium,
Thesaurus
meritorum.*

*Magnitudo
huius benefi-
cij.*

SEPTIMUM beneficium est *Thesaurus perpetuus & inexhaustus* ⁸¹ reconciliationis. Filius enim Dei ita negotium nostrum cum diuina iustitia composuit, vt non tantum semel nobis peccatorum fieret remissio, nec semel dumtaxat restitueretur adoptio, & ius vitæ æternæ amissum; sed centies, imò millies, vel potius infinities, nempe quotiescumque contingeret relabi, & per veram pœnitentiam ad ipsum conuerti. quæ certè misericordia prorsus est inaudita & inæstimabilis. Quis vniquam Princeps ita fuit clemens aut misericors, vt paratus esset subito ignoscere crimina læsæ Maiestatis, vel aliàs capitalia, quotiescumque illa quis committeret, & veniam postularet? Vix enim reperias qui bis terte vni eidemque in huiusmodi noxas relapso indulserit. Imò neque vniquam parens in filium ad eò fuit indulgens, vt semper in gratiam reciperet, quoties post noua scelera in ipsum patrata veniam peteret. At Deus non solum semel indulsit, legem naturæ relaxans, & peccatum mortiferum natura sua incondonabile efficiens remissibile, & quodam modo veniale; sed etiam paratus est id millies facere: nec solum est paratus remittere, sed etiam thesaurum infinitum meritorum & satisfactionum construxit, vnde copia nobis suppetret exhibendi æquiualens noxæ, & omnem iniuriam sarcienti.

Hic